

2 Programma Woonplaats Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland is Land in Zee. Kust, land, zeearmen en eilanden, het samenspel tussen water en land, het geeft Zeeland een unieke ligging en een bijzondere omgeving voor mensen om te wonen, te werken en te recreëren. Deze unieke ligging in een veilige, economisch aantrekkelijke en ecologisch gezonde delta is ons Zeeuwse kapitaal en onze leefomgeving. In Zeeland bepalen water, landbouw, wonen, natuur, industrie en recreatie de kwaliteit van de leefomgeving. Als we die kwaliteit willen behouden, dan moeten we ons steeds afvragen: wat mag waar wel en waar niet, hoe beïnvloedt dat elkaar over en weer, wat zijn de effecten op milieu, landschap, economie op korte en langere termijn. Uitgangspunt is de vastgestelde Omgevingsvisie.

In dit uitvoeringsprogramma Woonplaats Zeeland staat de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal. Daarbij staan de volgende onderwerpen centraal: de gebouwde omgeving met steden, dorpen en bedrijventerreinen, de kwaliteit van de kust en recreatie, milieu en water, zowel de Deltawateren als het beheer van grond- en oppervlaktewater binnendijks. Landbouw en natuur, ook onderdeel van de fysieke leefomgeving, komen aan de orde in het programma Balans in landelijk gebied.

Het behoud van de kwaliteit van de leefomgeving wordt geregeld door tal van wetten en regelingen, onder de verantwoordelijkheid van Rijk, provincie, gemeenten en waterschap. In de Omgevingswet komt er straks één loket voor alle vragen, klachten, vergunningen etc. Dat loket wordt de gemeente. De invoering van de Omgevingswet vereist een vernieuwing in samenwerking, denken en doen tussen overheden. Ook dat project komt in dit hoofdstuk aan de orde.

Speerpunten

De speerpunten voor de verschillende deelprogramma's zijn:

Deltawateren

- Bijdragen aan vervolg gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050.
- Herintroductie van beperkt getij op de Grevelingen.
- Gebiedsproces Volkerak-Zoommeer (korte en middellange termijn).
- Zoetwaterbeschikbaarheid Zuidwestelijke Delta (in relatie tot Zeeuws Deltaplan zoet water).
- Continueren inzet voor uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie.
- Kennisprogramma zeespiegelstijging in relatie tot herijking Voorkeurstrategie Zuidwestelijke Delta in 2026.

Milieu

- Vervolg verkenning van de samenwerking Milieutaken in Zeeland in afstemming met gemeenten en waterschap.
- Uitvoeren Milieuprogramma en vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)-programma.

Omgevingswet (digitaal stelsel)

- Informatie en applicatie stelsel gereed maken zodat Omgevingsvisie en Omgevingsverordening kunnen worden gepubliceerd.

Wonen en bedrijventerreinen

- Opstellen van een Woonagenda en aanpak onder andere met de gemeenten.
- Uitvoeren subsidieregelingen wonen en bedrijventerreinen.

Beleidskader

- [Omgevingsvisie 2021](#)
- [Economische Agenda](#)
- [Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Zeeland 2016](#)
- [Beleidsnota Natuurwetgeving](#)
- [Deltaprogramma](#)
- [Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta](#)
- [Programmatische aanpak Grote Wateren](#)
- [Natura 2000 beheerplannen \(voor de afzonderlijke Deltawateren\)](#)
- [Zwemwaterrichtlijn](#)
- [Kaderrichtlijn Water](#)
- [Europese Richtlijn Overstromingsrisico's](#)

Reguliere taken

Milieu

- Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven en activiteiten, waarvoor de Provincie bevoegd gezag is en taken die daarmee samenhangen.
- Accounthouderschap van de RUD Zeeland en de DCMR.
- Interbestuurlijk toezicht Omgevingsrecht.
- Nazorg gesloten stortplaatsen.
- Coördinatie uitvoering VTH taken binnen Zeeland.

Ruimtelijke kwaliteit

- Overleg over ruimtelijke plannen met betrokken bestuursorganen.
- Toezicht op huisvesting statushouders.

Water

- Beheer grondwatermeetnet.
- Aanwijzen zwemlocaties.
- Bescherming grond- en oppervlaktewater.

Deltawateren

De Deltawateren zijn voor Zeeland vanuit ecologisch, ruimtelijk, recreatief en economisch oogpunt van grote waarde. Ze bepalen in belangrijke mate de kwaliteit van onze leefomgeving, nu en in de toekomst. Het borgen van deze kwaliteit vraagt om passende antwoorden op de uitdagingen voor de komende decennia. Binnen de geldende (wettelijke) kaders gaat het daarbij om een afgewogen aanpak van thema's als waterkwaliteit, ecologie en regionale economie in combinatie met noodzakelijke aanpassingen op het vlak van waterveiligheid, zeespiegelstijging en een verder toenemende verzilting.

Een aanpak waarbij we als Provincie Zeeland samenwerken met onze partners binnen het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta (GO ZWD) om ons doel van een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta te kunnen realiseren.

Maatschappelijk effect Deltawateren

De leefomgeving wordt aangepast aan veranderende (klimaat)omstandigheden waardoor inwoners en bezoekers van Zeeland kunnen leven in een veilige, aangename en klimaatbestendige leefomgeving.

Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd

Speerpunten Bestemming Zeeland 2030 voor inwoners, ondernemers en bezoekers

1. Vergroten van de positieve bijdrage van de vrijetijdsector aan de omgeving en de samenleving: de Zeeuwse vrijetijdsector heeft een sterke maatschappelijke, ruimtelijke en economische meerwaarde. De Zeeuw draagt de vrijetijdseconomie een warm hart toe en werkt samen met de sector aan een leefbaar Zeeland voor iedereen.
2. Stimuleren van een toekomstbestendige vrijetijdsector: de Zeeuwse ondernemers zijn intrinsiek gemotiveerd en in staat om de exploitatie op een duurzame circulaire wijze te laten plaatsvinden. Ondernemen in de vrijetijdseconomie is aantrekkelijk en staat hoog in aanzien. Er is een bruisend netwerk actief dat samenwerkt aan een gezonde vrijetijdsector.
3. Versterken van een optimale beleving voor bewoner en gast: onze inwoners en bezoekers ervaren Zeeland op een unieke manier die bij hen past, in alle seizoenen en regio's. De verschillende regio's en steden in Zeeland vormen gezamenlijk een gevarieerd palet aan bestemmingen.

Omgevingswet en Ruimtelijke Ordening

Het doel van de Omgevingswet is: "van bescherming van de fysieke leefomgeving via een werende benadering van activiteiten, naar een beleidscyclus waar de continue zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat en ruimte ontstaat voor ontwikkeling."

De Omgevingswet leidt tot de nodige veranderingen. De Omgevingswet geeft aan dat burgers en initiatiefnemers niet langer te maken krijgen met een gefragmenteerde overheid. Alle overheden zijn samen verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. Om dit te bereiken moeten de overheden onder de Omgevingswet intensiever samenwerken. Belangrijke instrumenten zijn de Omgevingsvisie en de verordening. Het digitale stelsel is het derde spoor van de implementatie Omgevingswet en maakt onderdeel uit van dit programma.

Voor de digitalisering van de Omgevingswet wordt een digitaal stelsel ontwikkeld. Een belangrijke component hierin is het Omgevingsloket. Alle informatie over de fysieke leefomgeving wordt gebundeld in het Omgevingsloket.

Via het Omgevingsloket kunnen initiatiefnemers digitaal een vergunningaanvraag of melding indienen. Ook kan via prikken op de kaart gezien worden welke regels er gelden op welke locatie. Daarnaast kan ook informatie over de fysieke leefomgeving worden opgevraagd. Alle overheden dienen aangesloten te worden op het Omgevingsloket om deze te voorzien van informatie. Zeeuwse afstemming is nodig om met partijen afspraken te maken hoe we aansluiten, welke informatie er wordt aangeleverd en welke nieuwe (werk) processen er ingericht moeten worden.

Ruimtelijke ordening

Het rijk heeft een actieve regierol op zich genomen in de ruimtelijke ordening in Nederland. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft de programma's NOVEX en Mooi Nederland opgesteld. Het rijk wil regie voeren op de ruimtelijke ordening in Nederland. Hierbij wordt door het rijk wordt een belangrijke rol toegekend aan de provincies. Daarom wil de minister Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) met de Provincies afspraken maken over de ruimtelijke inbedding van nationale belangen in de regio. Deze afspraken hebben betrekking op nationale doelen en ruimtelijke keuzes, uitvoering en investeringsbeslissingen. De provincies organiseren het proces waarbij zij regio's, gemeenten, waterschappen, uitvoeringsorganisaties en maatschappelijke partijen betrekken. Het Rijk was voornemens in oktober 2023 ruimtelijke arrangementen afsluiten met elke provincies. Dit ruimtelijke arrangement vervangt de omgevingsagenda's. De thema's uit de omgevingsagenda voor Zeeland komen terug in de ruimtelijke arrangementen. North Sea Port District wordt daarbij onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak in het programma NOVEX.

Maatschappelijk effect Omgevingswet en ruimtelijk arrangement

De Provincie draagt bij aan een nieuwe manier van samenwerken tussen overheden onderling en

tussen overheden en het netwerk. Dat gebeurt met de voorbereiding op de Omgevingswet en de vier andere strategische opgaven. Het doel is een gezonde, veilige leefomgeving en het doelmatig gebruik van de beschikbare ruimte, waardoor ook directe bijdrage geleverd wordt aan het versterken van de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

Ruimtelijke kwaliteit versterken: Wonen

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.

Demografische ontwikkelingen (vergrijzing, huishoudenverdunding), de noodzaak voor verduurzaming en aanpassing van woningen aan de zorg(behoefte) hebben een belangrijke invloed op de woonbehoefte. De vraag naar woningtypen en woonmilieus verandert hierdoor. Het gaat niet alleen om aantallen woningen, maar ook om een match met de kwalitatieve vraag en een koppeling met duurzaamheidsdoelen. De aanpassing van de bestaande woningvoorraad door sloop, herstructurering, woningaanpassing en verbetering is een lastige opgave. Door de stijgende huizenprijzen dreigt een tekort aan betaalbare woningen.

Met het aantreden van het nieuwe kabinet begin 2022 is volkshuisvesting na lange tijd weer een belangrijk onderdeel van de Rijksagenda geworden. De nadruk daarbij ligt op het stimuleren van de nieuwbouw en het vergroten van de (betaalbare) woningvoorraad. In het kader van de Nationale Bouw- en Woonagenda sluit het rijk met alle provincies eind december 2022 een Woondeal. Onderdeel van de Woondeal is een bod per provincie voor een realistische nieuwbouwopgave voor de komende jaren. De hiervoor benodigde randvoorwaarden, wettelijke en financiële regelingen zijn nog in ontwikkeling.

Om gebruik te kunnen maken van deze regelingen is veelal cofinanciering noodzakelijk. De mogelijkheid van een Zeeuws woonfonds wordt hierbij verkend.

Voor de provincie Zeeland geldt dat de Woondeal zijn basis vindt in de Zeeuwse Woonagenda en leidt tot een gezamenlijke uitvoeringsagenda voor Rijk, provincie en gemeenten. De kwalitatieve opgave is in 2019 in beeld gebracht door het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland (KWOZ). De opgave is aanzienlijk en verschilt per regio. In 2022 is de provinciale demografische prognose geactualiseerd. Een vervolgstap is de actualisatie van de kwalitatieve opgave.

De Provincie heeft samen met de gemeenten een verantwoordelijkheid voor de regionale woningbehoefte. In 2021 hebben de gemeenten en Provincie de Zeeuwse Woonagenda vastgesteld. Hierin zijn drie belangrijke gezamenlijke opgaven benoemd:

- Het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad.
De grootste opgave ligt in de versterking van de bestaande woningvoorraad. Het gaat daarbij om verduurzaming en het levensloopgeschikt maken van de woningvoorraad en daarmee samenhangend, het op peil houden van de leefbaarheid in wijken en dorpen.
- Nieuwbouw die 100% raak is: focus op kwaliteit in woningtypen en locaties.
Bij nieuwbouw gaat het veel meer om kwaliteit en minder om kwantiteit. Het gaat om het toevoegen van de juiste woningen op de juiste plekken. Zo draagt nieuwbouw maximaal bij aan een toekomstige woningvoorraad die in kwaliteit en kwantiteit 100% aansluit bij de vraag.
- Inspelen op de behoefte aan specifieke segmenten op woningmarkt.
Er bestaat een behoefte aan specifieke type woningen zoals flexwonen, huisvesting van arbeidsmigranten en passende woonvormen voor oudere huishoudens, zoals geclusterde woonvormen en woonvormen op het grensvlak van zelfstandig en intramuraal wonen.

De opgaven in de Zeeuwse Woonagenda worden in de uitvoeringsagenda aangepakt via in zes actielijnen:

- gebiedsgerichte aanpak
- financiële arrangementen
- adaptief programmeren
- complementair bouwen
- hergebruik lege panden
- flexibele schil

In de actielijnen wordt met bestaande en nieuw te ontwikkelen instrumenten gezamenlijk gewerkt aan een toekomstbestendige woningvoorraad. De provincie ondersteunt dit met de inzet via bestaande en nieuwe instrumenten, zoals de Provinciale Impuls Wonen, subsidie voor hergebruik van leegstaande panden, ondersteuning voor flexibele woonvormen, leningen voor woningverduurzaming en subsidie voor gebiedsgerichte projecten.

Afstemming van de aanpak vindt plaats via de Woonagenda en de regionale woningmarktafspraken, waar de regio onderling en met provincie afspraken maakt over de kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de woningvoorraad. De aansluiting bij het rijksbeleid wordt vastgelegd in de Woondeal. Waar nodig worden met individuele gemeenten plannen van aanpak opgesteld, waarin afspraken worden gemaakt over de bestaande nieuwbouwplannen, zodat deze beter aansluiten bij de toekomstige behoefte en de afspraken die hierover in de Woondeal zijn gemaakt.

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Beter benutten van regionale bedrijventerreinen

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende planologische ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven en zetten in op een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van terreinen. De provincie stelt hiervoor regelmatig een behoefteprognose voor bedrijventerreinen op. Deze vormt de basis voor de regionale bedrijventerreinenprogrammering die de gemeenten opstellen om te komen tot een goede balans in vraag en aanbod.

De Provincie ondersteunt de gemeenten met twee subsidieregelingen voor het versterken van de kwaliteit en duurzaamheid van bedrijventerreinen. De subsidieregeling Planvorming en Procesondersteuning is bedoeld voor de integrale planvorming voor toekomstbestendige bedrijventerreinen. De subsidieregeling Fysieke maatregelen is gericht op de uitvoering van collectieve fysieke maatregelen ten behoeve van het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen. Hierbij valt te denken aan (circulaire) herstructurering, aanleg van duurzame energie- en warmtesystemen, energieopslag, aanleg gedeelde laadinfrastructuur, maatregelen in het kader van klimaatadaptatie en maatregelen die de biodiversiteit vergroten.

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Doelstelling

Law Delta

Omschrijving (toelichting)

Een Law Delta is gerealiseerd op een deel van het beoogde terrein van de marinierskazerne in Vlissingen. Deze doelstelling maakt onderdeel uit van het compensatiepakket Wind in de Zeilen. Dit betreft het justitieel complex Vlissingen (JCV) dat bestaat uit een penitentiaire inrichting voor zwaardere doelgroepen met een extra beveiligde inrichting, een hoog beveiligde zittingslocatie en een beveiligde verblijfsfaciliteit waar rechters, officieren van justitie en advocaten tussen zittingsdagen kunnen overnachten en werken en een steunpunt DV&O.

Het Strategisch kenniscentrum Georganiseerde Ondernijnde Criminaliteit dat gelieerd is aan de strafrechtketen zal elders in Vlissingen als een separate ontwikkeling tot stand worden gebracht.

De gezamenlijke inschatting van Rijk en regio is dat op zijn vroegst in het laatste kwartaal van 2023 kan worden gestart met bouwen van het justitieel complex.

Een start eind 2023 kent de volgende afhankelijkheden en risico's:

- Aandacht voor de voorbereiding en begeleiding van het proces met betrekking tot ruimtelijke procedures, om deze zo voorspoedig mogelijk te laten verlopen.

- Met de locatiestudie is het justitieel complex in een stadslandgoed ontworpen, waarmee deels een verwevenheid is tussen de twee delen. De twee delen zullen in planuitwerking gelijk moeten oplopen.
- De regelgeving rondom stikstof kan van invloed zijn op ontwikkelingsmogelijkheden rondom het justitieel complex.
- Beschikbaarheid van een marktpartij.
- De gevolgen van de Omgevingswet, die gedurende de planfase wordt ingevoerd, zijn nog onbekend.

Oplevering van het complex wordt op zijn vroegst mogelijk geacht in 2028.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De uitvoering van Law Delta is goed op dreef. Het Strategisch Kennis Centrum is gevestigd in Vlissingen en operationeel.

Het bestemmingsplan voor het Justitieel Complex is in 2023 onherroepelijk geworden. De aanbesteding voor het complex is succesvol verlopen. Gesprekken over de gunning vinden plaats om in 2024 te kunnen gunnen.

Er is echter vertraging gemeld over de realisatie van het complex door de stikstofproblematiek en de oorlog in Oekraïne. Oplevering van het complex wordt nu in 2030 verwacht.

Acties

Start proces van de benodigde ruimtelijke procedures samen met de gemeente Vlissingen en het Rijk.
Het ruimtelijke proces is najaar 2021 door de gemeente Vlissingen gestart met het voorontwerpbestemmingsplan voor inspraak vrij te geven. Najaar 2022 zou het bestemmingsplan als ontwerp ter inzage gelegd moeten worden, zodat het vervolgens voorjaar 2023 wordt vastgesteld door de gemeenteraad Vlissingen

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het bestemmingsplan is op 29 juni 2023 vastgesteld door de gemeenteraad van Vlissingen en werd 6 weken later onherroepelijk.

Uitvoeren van werkzaamheden ten behoeve van de grondoverdracht.

In 2023 wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor het te maken stadslandgoed waar het justitieel complex een onderdeel van uitmaakt. Het college heeft ingestemd met het inbrengen van de

resterende gronden in dit gebied, onder voorwaarde dat met de gronden de creatie van maatschappelijke winst voorop staat.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Op 15 november 2022 besloot GS, conform bestuursakkoord Wind in de Zeilen, in te stemmen met de verkoop van gronden ten behoeve van het JCV. De daadwerkelijke levering heeft plaatsgevonden in januari 2023.

Uit de nadere planuitwerking zal moeten blijken hoe die maatschappelijke winst in het stadslandgoed bereikt wordt. Ten behoeve van de realisatie van het Justitieel Complex is gebleken dat er nog een smalle strook grond nodig was langs de Havenweg.

Doelstelling

Voorbereiding omgevingswet

Omschrijving (toelichting)

Uiterlijk op het moment van het inwerkingtreden van de omgevingswet, werkt de provincie volgens de gedachte achter de omgevingswet.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Er is voldaan aan de vereisten bij inwerkingtreding van de Omgevingswet. Tevens zijn voor externe samenwerking de werkwijzen duidelijk via handleidingen voor de VTH-keten en de werkwijze met Omgevingstafels in de planketen. De toepasbare regels en vragenbomen zijn opgenomen in het Omgevingsloket. En intern zijn de werkprocessen gemaakt en komen de ontvangen aanvragen binnen in het zaakstelsel.

Acties

Invulling geven aan opgave gericht werken en vroegtijdig samenwerken.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet verandert de wijze van samenwerking met de ketenpartners. Via het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ) worden afspraken gemaakt over deze samenwerking zoals het aansluiten bij initiatief- of omgevingstafels.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Via het SPOZ zijn de handleidingen voor samenwerking in de VTH-keten bekrachtigd. Voor de samenwerking in de planketen is geoefend in de regio's met Omgevingstafels. GS hebben daarna in december de beoogde werkwijze in de planketen aan gemeenten gecommuniceerd. D.w.z. wanneer we willen worden uitgenodigd aan de Omgevingstafels en hiervoor een tool in de vorm van een 'factsheet' ter beschikking gesteld. GS hebben ook besloten inzake de lijst wanneer advies en instemming nodig is. PS hebben via de participatienotitie kaders aangegeven voor participatie bij onze eigen instrumenten van de Omgevingswet.

Nieuwe interne- en externe samenwerkingsstructuren/werkprocessen.

Zowel intern als extern vergt de Omgevingswet een andere wijze van samenwerken. Met externe partners worden hierover afspraken gemaakt via het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ). Intern worden werkprocessen ingericht voor het werken met het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Voor de externe samenwerking zijn afspraken gemaakt in handleidingen voor de VTH-keten, de planketen en participatie bij inzet van ons eigen instrumentarium. Tevens is de legesverordening door PS vastgesteld. De Omgevingsvisie en -verordening zijn raadpleegbaar in het Omgevingsloket.

Intern zijn de werkprocessen zo ver als mogelijk ingericht. Dit betekent dat de aanvragen, die zijn ingediend in het Omgevingsloket, binnenkomen in het zaakstelsel. Tevens zijn werkprocessen afgesproken intern. In 2024 zal op basis van opgedane ervaringen een verdere doorontwikkeling plaatsvinden.

Vorbereidingsacties vormgeven en implementatie digitaal stelsel Omgevingswet

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 was er voor provincies geen overgangsrecht. De benodigde acties zijn tijdig uitgevoerd. De Omgevingsvisie en -verordening staan in het Omgevingsloket, de legesverordening is vastgesteld door PS, de participatienotitie is vastgesteld door PS en de regelgeving die verwijst naar oude wetten is geactualiseerd.

Doelstelling

Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd

Omschrijving (toelichting)

Speerpunten Bestemming Zeeland 2030 voor inwoners, ondernemers en bezoekers

1. De vrijetijdssector levert een positieve bijdrage aan de omgeving en de samenleving: in 2030 draagt de Zeeuw de vrijetijdssector een warm hart toe. De inwoners van Zeeland kennen en ervaren de vrijetijdssector als een belangrijke drijvende kracht voor de leefbaarheid, economie en het voorzieningen niveau.
2. De vrijetijdssector is toekomstbestendig: de Zeeuwse ondernemers zijn intrinsiek gemotiveerd en in staat om de exploitatie op een duurzame circulaire wijze te laten plaatsvinden. Ondernemen in de vrijetijdseconomie is aantrekkelijk en staat hoog in aanzien. Er is een bruisend netwerk actief dat samenwerkt aan een gezonde vrijetijdssector die ontwikkelt met kwaliteit en aandacht voor een divers aanbod, ook in de waterrecreatie.
3. Inwoner en gast hebben een optimale beleving: inwoners en bezoekers ervaren Zeeland op een unieke manier die bij hen past, in alle seizoenen en regio's. De verschillende regio's en steden in Zeeland vormen gezamenlijk een gevarieerd palet aan bestemmingen.

Bestemming Zeeland 2030 in balans

De ambitie van het 'Toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030' is te zorgen voor een vrijetijdssector die in balans met de samenleving en de omgeving bloeit. In de Bestemming Zeeland 2030 worden de belangen van inwoners, bedrijven en bezoekers goed gewogen.

We streven naar een toekomstbestendige vrijetijdssector die een positieve bijdrage levert aan de omgeving en de samenleving. Hierbij wordt verantwoord gebruik gemaakt van het landschap, ons natuurlijk kapitaal. Effecten op de leefomgeving zijn daarom betrokken bij recreatieve ontwikkelingen. De ruige zee, de rustige natuur, bruisende binnensteden, een rijke historie, hoogstaand culinair aanbod en een actieve waterbeleving vormen de beleving voor inwoner en gast van de Zeeuwse Delta, in elk jaargetijde.

De ambitie voor Bestemming Zeeland 2030 is een gezamenlijke opgave met onder andere gemeenten, (recreatieve) ondernemers, natuur- en cultuurorganisaties en overige partners in Zeeland. Aan de hand van een meerjarige actie-agenda 2022-2024 bepalen we met onze partners welke thematische ambities prioriteit krijgen en werken we gezamenlijk aan het bereiken van de doelen per thema. Op deze manier werken we binnen het Ecosysteem Zeeuws Vrijetijdsdomein aan een Bestemming Zeeland 2030 in balans.

Voor het monitoren of de Bestemming Zeeland in balans is, voeren we de meerjarige Zeeuwse kennisagenda 2022-2024 met onderzoeksprogramma uit. Dit doen we in samenwerking met de partners binnen het vrijetijdsdomein in Zeeland, maar ook binnen het landelijk onderzoeksprogramma voor bestemmingsmanagement en spreiding van toerisme.

De beleidsindicator voor de bestemming Zeeland in balans is het draagvlak voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners. Nulmeting hiervoor is het jaar 2019 waarin het draagvlak voor toerisme in Zeeland onder inwoners 70% was. De volgende draagvlakmeting voor Zeeland vindt plaats in 2023. Voor de korte termijn is inzetten op het consolideren van de steun voor toerisme in Zeeland van 70% het doel (hierbij verliezen we niet het draagvlak voor toerisme per gemeente uit het oog). Voor de middellange en lange termijn (2030) is het doel / de ambitie om te komen tot 75% draagvlak in Zeeland.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 zijn stappen gezet in de samenwerking en inhoud van het toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030 in balans. Op de 4 prioritaire thema's (cultuur, draagvlak, ontwikkelkansen bestaand aanbod en aantrekkelijke en vitale sector) van het toekomstbeeld zijn werkgroepen bestaande uit gemeenten en provincie aan de slag gegaan en zijn de eerste contouren van samenwerking en inhoud bepaald, bijvoorbeeld ten aanzien van de toeristisch marketingstrategie en de samenwerking van recreatie en toerisme met natuur. Het Kenniscentrum Kusttoerisme is gestart met de opdracht voor de monitoring en het meten van de doelen uit de Bestemming Zeeland in Balans. Ook bestuurlijk zijn er afspraken gemaakt over de samenwerking.

Acties

Kwaliteit van ontwikkelingen rond de Deltawateren stimuleren.

- Netwerkgereguleer gericht op goede gebiedssamenwerking voor het behalen van doelen en ambities van de gebiedsvisie Veerse Meer 2020 – 2030 en de daarbij behorende actie-agenda.
- Regierol gericht op realisering van de opgaven Zeeuwse Kustvisie, specifiek de bestuurlijke borging van de conclusies en aanbevelingen van de evaluatie Zeeuwse Kustvisie (begin 2023).
- Stimuleren gebiedsgerichte samenwerking Grevelingen, Veerse Meer en Oosterschelde voor waterrecreatie en kwaliteit openbare recreatievoorzieningen.
- Stimuleren van de waterrecreatie in Zeeland door regierol op uitvoering van de Visie waterrecreatie en realisatie acties actieprogramma waterrecreatie.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het ontwikkelen van een goede samenwerking is een dynamisch proces gebleken. De prioritaire projecten uit het actieprogramma zijn gestart en enkele (bijna) afgerond. De gebiedssamenwerking is in staat snel te schakelen wanneer zich (financiële) kansen voordoen.

De regierol Kustvisie is naar tevredenheid vervuld en er is gezorgd voor een bestuurlijke borging. Ook de evaluatie heeft plaatsgevonden.

Eind 2023 is een conceptadvies op geleverd te aanzien van een Zeeuws beheer- en financieringsmodel voor (water)recreatieve voorzieningen om de toekomstbestendigheid, helderheid en eerlijkheid rondom het beheer en de financiering van de voorzieningen te verbeteren. Dit advies wordt breed gedragen door de beheerders en de provincie. Het advies wordt in 2024 geïmplementeerd in de Grevelingen en het Veerse Meer als voorloper op alle Zeeuwse wateren.

De actieagenda waterrecreatie kent verschillende lijnen op het gebied van kennis, innovatie, beleid en markt. In samenwerking met de kerngroep waterrecreatie zijn acties geprioriteerd en op het gebied van kennis en innovatie zijn diverse acties uitgevoerd.

Kwaliteitsontwikkeling en toekomstbestendigheid

- Stimuleren kwaliteitsontwikkeling in aandachtsgebieden in de kustregio en rondom het Veerse Meer. Hiervoor worden onder andere middelen uit de Regio Deal benut (afronding september 2023).
- Onderzoek naar de inzet van een kwaliteitsteam voor het Veerse Meer.
- Het stimuleren van ondernemers in de Zeeuwse vrijetijdssector door de inzet en begeleiding van Economische Impuls Zeeland, door middel van het Aanjaagprogramma Innovatie, bestaande uit:
  - Inspiratie op het gebied van technologie, bedrijf en omgeving, verduurzaming en bedrijfsvoering.
  - Ondersteuning van ondernemers bij innovatie en kwaliteitsverbetering.
  - Financiering van ondernemersinitiatieven gericht op toekomstbestendigheid van recreatieve bedrijven.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Vanuit de regiodeal worden meerdere projecten in de aandachtsgebieden in de kustregio financieel ondersteund. Deze lopen nog door tot eind 2024. Het gaat hierbij om gebieden in de gemeenten Veere, Sluis en Vlissingen.

Het onderzoek naar het starten van een kwaliteitsteam Veerse Meer is afgerond. Met partners is geconcludeerd dat er weliswaar veel ruimtelijke vraagstukken spelen in het Veerse Meer, maar dat het inrichten van een onafhankelijk kwaliteitsteam niet het antwoord is op die vraagstukken. De focus ligt nu op het ontwikkelkader voor de verblijfsrecreatie.

Middels het Aanjaagprogramma Innovatie zijn er vijf inspiratietours en elf rondetafelgesprekken georganiseerd rondom diverse verduurzamingsthema's (deelname 250 ondernemers). Er zijn 28 blogs en video's ontwikkeld (meer dan 2500 bezoekers op het platform), er zijn 21 bedrijven ondersteund met extern advies voor planontwikkelingen en namen 53 ondernemers deel in diverse bedrijfsvergelijkingsgroepen.

Het Fonds Verblijfsrecreatie is -naar aanleiding van de geslaagde pilot- verbreed naar het Fonds Verblijfsrecreatie Zeeland. Ondernemers worden uit de brede vrijetijdssector in de gelegenheid gesteld een lening aan te vragen voor de kwaliteitsverbetering, innovatie en verduurzaming van hun bedrijf en daarmee bij te dragen aan het toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030. In de pilot zijn leningen verstrekt aan andere initiatieven in de vrijetijdssector dan campings. Er zijn in een periode van 10 maanden vier bedrijven geholpen bij de financiering van hun plannen voor kwaliteitsverbetering.

Stimulering duurzaam toeristisch mobiliteitsnetwerk en verbeteren toeristische bereikbaarheid (spreiding in tijd en locaties), gekoppeld aan de opgave slimme mobiliteit en aan de regionale energiestrategie

- Het stimuleren van ondernemers en overheden met initiatieven en belevingsconcepten op het gebied van toeristisch vervoer. Het gaat hierbij zowel om mobiliteitsconcepten als om routes en belevingsaspecten.
- Het stimuleren van ondernemers en overheden om het toeristisch vervoersaanbod verder te vergroten.
- Gekoppeld aan de opgave Slimme Mobiliteit zorgen voor een duidelijke communicatie richting de reiziger van de mogelijkheden tot vervoer.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Door informatievoorziening zijn ondernemers gestimuleerd om initiatieven op het gebied van toeristisch vervoer te starten. Een aantal ondernemers is ondersteund bij het opstellen van hun businesscase. Het gaat hier met name om initiatieven op het gebied van bikesharing. Ondanks stimuleringsmogelijkheden blijkt het lastig om overige belevingsconcepten voor toeristisch vervoer van de grond te krijgen. Daarnaast is de aanbager voor het Routenetwerk Zeeland niet in 2023 gestart, maar in 2024.

Ten aanzien van de communicatie is aangesloten bij de communicatiestrategie van de opgave Slimme Mobiliteit. In diverse uitingen is ook de toeristische gast geïnformeerd over het gewijzigde vervoerssysteem en over de alternatieven die worden ontwikkeld.

Stimulering Zeeland als jaarrond bestemming door het beter zichtbaar en vindbaar maken van toeristische informatie voor gasten en inwoners, gedurende het gehele jaar en van alle regio's

- Toeristische informatie digitaal beter zichtbaar, vindbaar en boekbaar maken samen met de toeristische partners.
- Ondersteunen van initiatieven die toeristische data herbruikbaar maken en inspelen op de kansen van big data en technologische ontwikkelingen.
- Toeristische- en gebruikersinformatie onderdeel maken van de communicatie op gebiedsniveau door het samen met gebiedsbeheerders en gemeenten bij elkaar brengen van de verschillende stromen gebruikersinformatie en deze eenduidig beschikbaar te maken.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 zijn de eerste stappen gezet. Zo is er een dashboard beschikbaar met het toeristisch-recreatief verblijfsaanbod. Ook is informatie beschikbaar met het bredere toeristisch aanbod, zoals

dagrecreatieve voorzieningen, natuur, mobiliteit). Het toeristisch mobiliteitsaanbod is op beperkte schaal zichtbaar gemaakt in MaaS-platforms.

Op het gebied van data is verschillende informatie bijeengebracht en zichtbaar gemaakt, zijn stappen gezet in het ontwikkelen van een technische infrastructuur gemaakt op dit vlak. Er heeft een eerste verkenningen plaatsgevonden naar het vormen van een toeristische data-alliantie.

Het bij elkaar brengen en via dashboards ontsluiten van al deze toeristische data, vergden in 2023 meer inzet en tijd dan verwacht. Hierdoor vraagt het goed beschikbaar stellen en bekendmaken van alle toeristische informatie richting gasten en inwoners in 2024 onze verdere aandacht.

Op het gebied van strategische communicatie zijn met name procesafspraken gemaakt hoe dit vanaf 2024 verder te ontwikkelen.

Doelstelling

Milieu: woon- en werkklimaat zijn versterkt

Omschrijving (toelichting)

Via beleid en uitvoering van milieutaken wordt ingezet op het beschermen en het versterken van de milieukwaliteit van onze fysieke leefomgeving. Uitdaging is om hiermee de milieukwaliteit te versterken terwijl de economische belangen niet uit het oog worden verloren. Dit doet de Provincie samen met andere overheden en maatschappelijke partners. De uitvoerende milieutaken zijn gemandateerd aan de RUD Zeeland en voor de Brzo taken aan de DCMR.

Het Milieuprogramma en het VTH programma dragen bij aan een schone, gezonde en veilige leefomgeving.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Met het milieuprogramma 2023-2027 heeft de Provincie doelen gesteld tot 2027 met daarbij horende acties voor 2023 en verder. Deze acties hebben tot doel de fysieke leefomgeving te beschermen en te versterken. De acties voor 2023 zijn grotendeels uitgevoerd. De monitoringsrapportage 2023 laat naar verwachting eind maart 2024 de definitieve uitkomsten zien. Mogelijk leidt deze informatie tot actualisatie van het milieuprogramma

Acties

Uitvoeren Milieuprogramma 2023-2027

GS stellen naar verwachting dit Milieuprogramma in januari 2023 vast. Bij het Milieuprogramma komt een jaarplanning en een monitoring. In 2023 voeren we de acties uit voor dat jaar en verzamelen we monitoringsgegevens.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In januari 2023 hebben Provinciale Staten het Milieuprogramma 2023-2027 vastgesteld. Bij dit Milieuprogramma hoort een meerjarenplanning. Voor 2023 zijn monitoringsafspraken gemaakt met Omgevingsdiensten.

De acties voor 2023 zijn grotendeels uitgevoerd. De monitoringsrapportage 2023 laat naar verwachting eind maart 2024 de definitieve uitkomsten zien.

Uitvoeren van het VTH-programma 2023-2027

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 zijn we, samen met onder andere Zeeuwse gemeenten en de omgevingsdiensten, gestart om het Zeeuwse VTH beleid inhoudelijk te beoordelen en om een gezamenlijk VTH-uitvoeringsprogramma op te stellen. Dit kost meer tijd dan verwacht en verwachten we daarom in 2025 af te ronden. Eind 2023 is wel het provinciale VTH programma geactualiseerd, zodat het voldoet aan de Omgevingswet.

Beide omgevingsdiensten werken al met een jaarplan waarop ook jaarlijks monitoring plaatsvindt

Doelstelling

Water en Bodem met kwaliteit

Omschrijving (toelichting)

Een duurzaam bodemgebruik en goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, waterpeilen die voldoen aan normering en duurzame bescherming tegen overstromingen zoals aangegeven in de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's.

Een aantal reguliere taken op het vlak van water(beheer) wordt structureel uitgevoerd. De provincie draagt samen met andere overheden (waterschap, Evides, Rijk) bij aan het behoud en waar mogelijk verbetering van de waterkwaliteit in grond- en oppervlaktewater, drinkwater en zwembadwater.

Naar verwachting zal er eind 2022 meer duidelijkheid zijn rondom het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Het NPLG is een beleidsprogramma onder de Nationale Omgevingsvisie dat de gebiedsgerichte opgaven en maatregelen voor natuur, stikstof, landbouw, water, bodem en klimaat omvat. De vertaling hiervan dient nog plaats te vinden en daarnaast zullen nog richtinggevend keuzes gemaakt dienen te worden als water en bodem als sturende principe het uitgangspunt wordt.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Als uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NLPG) is in 2023 het Zeeuws Gebiedsprogramma 2023 vastgesteld. Daarin zijn de gebiedsgerichte opgaven en maatregelen voor natuur, stikstof, landbouw, water, bodem en klimaat opgenomen. Uitvoering hiervan wacht op de eerder door het Rijk in het vooruitzicht gestelde financiering. Tot op heden ontbreekt zekerheid hierover.

Acties

Aanwijzen en bewaken beschermingsgebieden drinkwaterwinningen

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

In de Omgevingsverordening is de bescherming van grondwaterbeschermingsgebieden vastgelegd; de toestand wordt gevolgd via monitoring.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De bescherming is vastgelegd via de omgevingsverordening. De benodigde monitoring om de toestand te volgen wordt uitgevoerd door de Provincie en Evides.

Aanwijzen zwemlocaties en toezien op veilige en hygiënische omstandigheden in samenwerking met waterbeheerder en RUD

Voldoen aan Europese Kaderrichtlijn Water en Zwemwaterrichtlijn.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De zwemwaterlocaties zijn aangewezen en gecontroleerd en voldoen daarmee aan de eisen van de KRW en de zwemwaterrichtlijn. Er zijn geen ernstige zaken geconstateerd bij de controles en er zijn ook geen ernstige incidenten geweest.

Bescherming en informatievoorziening archeologische en aardkundige waarden

Subdoel: Duurzaam bodemgebruik en geen ongewenst bodemgebruik diepere ondergrond.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2023 is onder andere gewerkt aan voorbereidingen om in 2024 kandidaatstelling als UNESCO GeoPark Schelde Delta mogelijk te maken; hierbij gaat het om zichtbaar en beleefbaar maken van aardkundig en ook archeologisch erfgoed (in het bijzonder de verdrinken dorpen) in relatie met landschap, natuur, cultuurhistorie en Klimaatadaptatie.

Daarnaast is er in 2023 een nieuwe Bodemmonitoringsrichtlijn gepubliceerd vanuit de Europese Commissie om de bodemkwaliteit in Europese landen te verbeteren. Hiervoor is het ook de bedoeling dat de bodemkwaliteit gemonitord zal gaan worden en dat deze data gedeeld moet worden met de Europese Commissie.

Bevorderen van een goed en efficiënt functionerende waterketen

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De benodigde werkzaamheden worden uitgevoerd voor de Kaderrichtlijn Water en de Richtlijn Overstromingsrisico's. In 2024 worden de resultaten bekend van de laatste meetronde en kan dit aanleiding zijn voor bijstelling als dat nodig is.

Monitoren van de uitvoering van het Waterschapsbeheerprogramma en het analyseren van de voortgang via de jaarlijkse voortgangsrapportages overeenkomstig de voor waterkwaliteit geformuleerde doelstellingen in het provinciaal waterprogramma.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De voortgangsrapportage 2022 van het waterschap is pas eind 2023 ontvangen.

Monitoren van de uitvoering van het Waterschapsbeheerprogramma en het analyseren van de voortgang via de jaarlijkse voortgangsrapportages overeenkomstig de voor waterkwantiteit geformuleerde doelstellingen in de Omgevingsverordening Zeeland.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De voortgangsrapportage 2022 van het waterschap is pas eind 2023 ontvangen.

Zoeken naar synergie mogelijkheden voor realisatie waterdoelen met provinciale opgaven.
Subdoel: Voldoen aan het terugdringen van regionale wateroverlast.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De uitvoering van maatregelen op het gebied van beperking wateroverlast (WB21) en regulier peilbeheer (GGOR) loopt achter op schema. In het traject van de Planvorming Wateropgave (PWO) is 2023 ook voor het laatste gebied een geactualiseerd peilbesluit vastgesteld. In de periode tot 2027 moet nog toegewerkt worden naar de situatie waarin de peilen daadwerkelijk conform het vastgestelde peil worden ingesteld. Momenteel is dat in een kwart van het beheersgebied nog niet het geval.

Doelstelling

Deltawateren

Omschrijving (toelichting)

Een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta. Door samen met onze partners in te zetten op:

- Het realiseren van een gezond ecologisch systeem.
- Het verder versterken van de (water)veiligheid.
- De zorg voor voldoende zoet water.
- Het stimuleren van de economische vitaliteit.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De voor 2023 toegezegde bijdrage is geleverd. Aanvullend is met ingang van de nieuwe collegeperiode gedeputeerde Vael benoemd tot voorzitter van het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke delta. Dit vraagt om meer inzet dan voorzien.

Acties

Bevorderen kennisuitwisseling, communicatie en samenwerking door actieve bijdrage aan en in het gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta

Met de vaststelling van het jaarlijks te actualiseren uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta is concreet gemaakt op welke wijze het Gebiedsoverleg in de komende jaren wil bijdragen aan het realiseren van haar ambitie om in 2050 de eerste delta ter wereld te zijn die is voorbereid op klimaatverandering om ook na 2050 nog te blijven wonen, werken en recreëren in de Zuidwestelijke Delta.

Als provincie leveren we een bijdrage aan de bemensing van het programmabureau en in de uitvoering van de in het uitvoeringsprogramma opgenomen acties.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Voor 2023 is de verwachte bijdrage vanuit de provincie Zeeland aan het gebiedsoverleg geleverd. Aanvullend is met ingang van de nieuwe collegeperiode gedeputeerde Vael (Klimaatadaptatie/ water) benoemd als voorzitter van het gebiedsoverleg.

Herbezinning op inzet gebiedspartijen voor Volkerak-Zoommeer naar aanleiding van gewijzigde rijksinzet

Vanuit de Zuidwestelijke Delta wordt het initiatief genomen om tot een voorstel te komen voor een concreet uitvoerbaar planproces voor het Volkerak-Zoommeer. Daarbij zal er een relatie gelegd worden met het reeds bestaande netwerk van Waterpoort waarin reeds alle belangrijke stakeholder rondom het Volkerak-Zoommeer zijn georganiseerd. Na positieve besluitvorming over het op te stellen voorstel in het gebiedsoverleg zal naar verwachting begin 2023 met de uitvoering ervan gestart kunnen worden.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In het gebiedsoverleg is het voorstel voor een gebiedsproces voor het Volkerak-Zoommeer besproken. De besluitvorming over het planproces is aangehouden in verband met de financiële paragraaf. Begin 2024 wordt de besluitvorming verwacht waarna gestart kan worden met de uitvoering van het planproces.

Leveren actieve bijdrage aan de verdere planvorming voor het Grevelingenmeer

In het project Getij Grevelingen wordt toegewerkt naar een variant van een doorlaat in de Brouwersdam passend binnen het taakstellend budget. Eind 2022 verschijnt het advies van de TaskForce, waarna begin 2023 besluitvorming over de volgende fase zal plaatsvinden. De provincie levert personele inzet in de voorbereiding van het project.

De te leveren provinciale bijdrage in de uitvoering zal overeenkomstig eerder gemaakte afspraken in de bestuursovereenkomst Getij Grevelingen worden meegenomen in de besluitvorming aangaande de volgende fase.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De taskforce heeft in haar advies geconcludeerd dat een doorlaat in de Brouwersdam niet mogelijk is binnen het taakstellend budget.

Besluitvorming over het vervolg is aan het rijk.

De te leveren provinciale bijdrage in de uitvoering zal overeenkomstig eerder gemaakte afspraken in de bestuursovereenkomst Getij Grevelingen worden meegenomen in de besluitvorming aangaande de volgende fase.

Uitgevoerde studie Lange Termijn Perspectief Natuur Westerschelde doorvertalen

In 2023 wordt er samen met de partners en de Schelderaad een advies opgesteld over het vervolg van het traject waarin ook duidelijkheid komt over de inzet van de provincie.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Het opstellen van het Lange Termijn Perspectief op Natuur in de Westerschelde gebeurt in opdracht van de Vlaams Nederlandse Schelde Commissie (VNSC). De rol van de Provincie is tweeledig. Enerzijds is de Provincie verantwoordelijk dat het proces open en transparant verloopt, zodanig dat alle belangen goed vertegenwoordigd zijn. Anderzijds participeert de Provincie inhoudelijk in het LTP-N. Planning is om in de zomer van 2024 de bevindingen op te leveren aan de VNSC.

Uitvoeren uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie

Onder het uitvoeringsprogramma vallen diverse projecten. Deze zijn belegd bij de stakeholders. Voor een aantal projecten heeft de provincie een ondersteunende rol. Het betreft onder andere de Roggeplaat- en Galgeplaatsuppletie. In 2023 zal de voortgang op de verschillende projecten evenals een voorstel over afronding van het programma worden voorgelegd aan het bestuurlijk overleg

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De voortgang en een voorstel voor de afronding van het uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie 2018-2024 zal in 2024 worden voorgelegd aan het bestuurlijk overleg.

Voorbereiden suppletie Galgenplaat door inzet op verwerven van een EU-cofinancieringsbijdrage voor de uitvoering

Planvorming voor suppletie Galgenplaat is in 2022 door Rijkswaterstaat Zee en Delta opgestart. Naar verwachting zal de uitvoering niet voor 2025 starten. Als provincie hebben we aangeboden een scan voor Europese middelen te doen.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

De provincie heeft in samenwerking met RWS een scan laten uitvoeren naar Europese middelen. Daarbij hebben we ook meegedacht over de inbreng van een concrete Europese subsidieaanvraag. Deze is niet gehonoreerd.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: wonen

Omschrijving (toelichting)

Ruimtelijke kwaliteit versterken:

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

In 2023 is vanuit de acties bijgedragen aan deze doelstelling. Belangrijk daarbij zijn de totstandkoming van de Woondeal, de inrichting van de versnellingsstafels en de aandacht voor woningen voor ouderen en aandachtsgroepen. Verder zijn de provinciale subsidieregelingen overwegend succesvol ingezet om woningbouw te realiseren en leegstand tegen te gaan. De Provincie heeft de gemeenten ondersteund bij capaciteitsproblemen en bij de aanvraag van subsidies bij het Rijk. Met dit laatste is een aanzienlijke steun vanuit het Rijk voor de Zeeuwse woningbouwopgave tot stand gekomen.

Acties

Aanpak van flexwonen en huisvesting buitenlandse werknemers

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De Provincie ondersteunt de Zeeuwse gemeenten bij de realisatie van flexwoningen en huisvesting van arbeidsmigranten. In de Woondeal is als doelstelling opgenomen om in Zeeland ca. 800 flexwoningen te realiseren. De Bevelandse gemeenten hebben afspraken gemaakt over de bouw van 200 flexwoningen, waarvan de eerste projecten dit jaar zijn opgeleverd. In Middelburg is een project met 52 flexwoningen opgeleverd.

Voor de huisvesting van arbeidsmigranten zijn regiotafels georganiseerd in de regio's Walcheren en Zeeuws Vlaanderen.

Aanpak verduurzaming woningvoorraad door de inzet van duurzaamheidsleningen

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De Provincie stimuleert sinds 1 oktober 2020 de verduurzaming van woningen door het verlagen van de rente voor duurzaamheidsleningen voor woningeneigenaren en verenigingen van eigenaars bij het Warmtefonds. Tot het eind van het 3e kwartaal van 2023 zijn 664 leningen verstrekt, waarmee 833 woningen zijn verduurzaamd.

Actualisatie van de kwalitatieve woningvraag op basis van de demografische prognose 2022

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2022 is de demografische prognose geactualiseerd. Hierbij is uitgegaan van een ambitieus scenario, waarin de groeitrend van de jaren 2020 en 2021 is voortgezet. Deze prognose vormt het uitgangspunt voor de ambitie in de Woondeal om tot 2030 in Zeeland 16.500 extra woningen te realiseren, waarvan tweederde betaalbaar. Om de behoefte in kwaliteit van de woningen te bepalen wordt de Kwalitatieve Woonopgave Zeeland geactualiseerd. Deze was voorzien voor 2023. Hiermee is

wel een start gemaakt, maar door de juridische complexiteit van de privacywetgeving en de databeveiliging is de aanbesteding van dit onderzoek uitgesteld naar 2024.

De gemeenten faciliteren bij de versterking van de binnensteden

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Deze activiteit is in 2022 beëindigd.

Monitoring van de ontwikkelingen in de woningvoorraad en woningbouwplannen

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Voor het provinciaal ruimtelijk beleid is inzicht nodig in de ontwikkelingen op de woningmarkt en de bevolkingsontwikkelingen. Daarmee is monitoring hiervan een belangrijke taak van de Provincie. Hiervoor worden de ontwikkelingen en trends op het gebied van woningvoorraad, leegstand, nieuwbouw en sloop, woningbouwplannen, plancapaciteit, demografie en vergunningen beschreven in vier afzonderlijke monitors. Daarnaast wordt met het Dashboard Ladderruimte inzicht gegeven in de actuele stand van de woningbouwplannen van Zeeuwse gemeenten en de aansluiting daarvan op de behoefte. Deze monitors zijn beschikbaar op de website van de provincie. Voor de voortgang van de Zeeuwse woondeal is een nieuwe monitor samengesteld die gebruikt gaat worden bij de regionale versnellingstafels van de woondeal.

Samen met gemeenten uitvoeren actielijnen van de Zeeuwse woonagenda

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De woonagenda bevat zes actielijnen, die zijn opgesteld met de Zeeuwse gemeenten. Door de inzet voor het opstellen van de Woondeal is de inzet voor de woonagenda beperkter gebleven. De Provincie coördineert de uitvoering en ondersteunt de gemeenten met onderzoek, kennisontwikkeling en hulp bij het aanvragen van rijkssubsidies. Ook voert de Provincie de eigen subsidieregelingen uit. In 2023 hebben we de gemeenten Sluis en Terneuzen ondersteund bij de aanvraag van subsidie bij het Volkshuisvestingsfonds van het Rijk. De gemeente Sluis heeft een subsidie ontvangen van 17,3

miljoen voor de woonzorgzones in Sluis en de gemeente Terneuzen heeft 5 miljoen ontvangen voor de Raadsledenbuurt.

Samen met Rijk en gemeenten uitvoering geven aan de Zeeuwse Woondeal

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In maart 2023 is de Woondeal ondertekend door de Provincie, de Zeeuwse gemeenten en de minister voor VRO. Hierin zijn afspraken gemaakt over de versnelling van de nieuwbouw van 16.500 woningen van 2022 tot en met 2030, waarvan 2/3e betaalbaar. In de Woondeal hebben gemeenten een aantal sleutelprojecten voorgedragen. De Provincie ondersteunt de Woondeal met onderzoek, procesondersteuning, de inzet van flexibele capaciteit voor planvorming en hulp bij het aanvragen van rijkssubsidies.

De belangrijkste resultaten in 2023 zijn:

- De kick off van de regionale versnellingstafels voor versnelling van de nieuwbouw.
- Ontwikkeling van wonen met zorg voor ouderen en wonen voor aandachtsgroepen.
- Subsidies voor planvorming voor de gemeenten Goes, Reimerswaal en Vlissingen.
- Ondersteuning voor de aanvraag voor de rijksregeling Startbouwimpuls, waarbij 5,7 miljoen is toegekend voor 13 projecten in de gemeenten Hulst, Middelburg, Reimerswaal, Terneuzen, Tholen en Vlissingen.
- De organisatie van een wooncongres.

Uitvoeren van de regeling gebiedsgerichte projecten

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

De provinciale regeling gebiedsgerichte aanpak wonen verstrekt subsidie aan projecten in de bebouwde omgeving voor de realisatie van woningbouwprojecten en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. In 2023 was hiervoor € 1.648.010 beschikbaar. Er is aan drie projecten subsidie toegekend, waarvan één in de gemeente Hulst en twee in de gemeente Tholen. Een vierde project moest wegens uitputting van het beschikbare budget worden afgewezen. Met de drie toegekende projecten worden 80 woningen gerealiseerd.

Uitvoering van de subsidieregeling hergebruik leegstaande panden (HELP)

Kwaliteit (indicator)**Kwaliteit (toelichting)**

Deze provinciale regeling stimuleert het hergebruik van leegstaande panden zoals kantoren, bankgebouwen, kerken en bedrijfsgebouwen voor wonen. In het 1e kwartaal van 2023 is de openstelling van deze regeling uit 2022 afgerond. Hierbij was € 1.000.000 beschikbaar. Er zijn 12 aanvragen ingediend, waarvan slechts 2 projecten konden worden gesubsidieerd voor een totaal van € 377.500. De overige aanvragen voldeden niet aan de randvoorwaarden of waren onvolledig.

In de zomer van 2023 is de regeling opnieuw geopend met een budget van € 1.422.500 waarin het restant van de eerdere openstelling is meegenomen. Hiervoor zijn 23 aanvragen ingediend, waaronder ook enkele verbeterde aanvragen uit de ronde 2022. Het besluit over de toekenning van de subsidies is begin 2024 worden genomen. Hierbij zijn 7 projecten gesubsidieerd met een totaal subsidiebedrag van € 1.013.702. Hiermee worden 82 woningen gerealiseerd. Voor twee projecten loopt de procedure nog.

*Uitvoering van de subsidieregeling Provinciale Impuls Wonen***Kwaliteit (indicator)****Kwaliteit (toelichting)**

De Provinciale Impuls Wonen verstrekt subsidie voor het slopen, herbouwen en samenvoegen van particuliere woningen van lage kwaliteit. Begin 2023 is het besluit over de ronde 2022 genomen. Voor deze ronde was € 500.000 beschikbaar. Er zijn 20 aanvragen ingediend, waarvan er 15 zijn toegekend voor een totaal van € 265.000. Daarvan gaat het om 2 samenvoegingen van 2 woningen en 13 woningen die gesloopt worden en waar een nieuwe woning voor wordt terug gebouwd.

In 2023 is de regeling opnieuw opengesteld met een budget van € 820.000. De regeling is nu voor een langere periode opengesteld, van maart tot november. In deze periode zijn 17 projecten ingediend. Hiervan zijn 12 projecten toegekend waarvan 2 samenvoegingen en 10 sloop en nieuwbouw projecten. Het totaal aan subsidies bedraagt € 260.000.

De belangstelling voor de PIW loopt terug. Er zijn zeker nog voldoende woningen die door de lage kwaliteit voor sloop in aanmerking komen. Maar door de gestegen woningprijzen en de hoge bouwkosten lijkt de regeling minder aantrekkelijk te zijn geworden. Het staat te bezien of de regeling in de huidige vorm voortgezet moet worden.

*Zorgdragen voor de actualisatie van de regionale woningmarktafspraken***Kwaliteit (indicator)**

Kwaliteit (toelichting)

In de regionale woningmarktafspraken worden de doelen voor woningbouw en herstructurering vertaald in uitvoeringsafspraken op regionaal en gemeentelijk niveau. Met het opstellen van de Woondeal en de onzekerheid over de invoering van nieuwe wet Versterking Regie Volkshuisvesting is deze actie nog niet opgevolgd.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit versterken: impuls bedrijventerreinen

Omschrijving (toelichting)

Regionale bedrijventerreinen zijn beter benut en beschikken over meer kwaliteit en duurzaamheid.

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende planologische ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven en zetten in op een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van terreinen.

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 is gestart met de voorbereiding van een Zeeuws-brede aanpak van de verduurzaming van bedrijventerreinen in samenwerking met Impuls Zeeland en VNO-NCW. De focus ligt hierbij op planvorming en een versterking van de samenwerking op de bedrijventerreinen ten behoeve van collectieve maatregelen.

De behoefte aan bedrijventerreinen neemt toe. De afgelopen jaren is de vraag toegenomen, terwijl er geen of slechts beperkte uitbreiding heeft plaatsgevonden. De nieuwe prognose 2023 toont opnieuw een hoge vraag, waardoor er krapte ontstaat op de markt voor bedrijventerreinen, in het bijzonder voor hogere milieucategorieën.

Acties

Bieden van advies en analyse van de economische behoefteprognoses

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Analyse van de economische behoefteprognoses is onderdeel van de bedrijventerreinenprognose, door de uitwerking naar de verschillende economische sectoren. Deze wordt door de gemeenten meegenomen in de actualisatie van de regionale bedrijventerreinenprogramma's.

Uitvoering van de subsidieregeling Fysiske maatregelen

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Deze provinciale regeling verstrekt subsidie aan uitvoeringsprojecten voor verduurzaming en herstructurering van bedrijventerreinen. In 2023 is de focus vooral geweest op de planvorming rond dit thema. De Zeeuwse gemeenten hebben aangegeven nog niet klaar te zijn voor de uitvoering hiervan, maar zich te willen richten op een goede voorbereiding van projecten. Daarom is het budget voor deze regeling doorgeschoven naar 2025 en 2026, wanneer de focus meer op uitvoering komt.

Uitvoering van de subsidieregeling Planvorming en Procesondersteuning

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

Deze provinciale regeling verstrekt subsidie voor de voorbereiding van projecten voor verduurzaming en herstructurering van bedrijventerreinen. In 2023 hebben de gemeenten Middelburg (Arnestein), Noord Beveland (meerdere kleine terreinen), Terneuzen (linkerkanaaloever Sluiskil tot Sas van Gent), Goes (Poel I en IV), Borsele (bedrijventerreinen Heinkenszand) en Hulst (Hogeweg 5) subsidie ontvangen voor de projectvoorbereiding. Deze projecten hangen samen met een nieuwe Zeeuws-brede aanpak voor de verduurzaming van bedrijventerreinen i.s.m. Impuls en VNO-NCW.

Zorgen voor voldoende planologische ruimte voor bedrijven door met de gemeenten de regionale bedrijventerreinenprogramma's te actualiseren op basis van de prognose uit 2019

Kwaliteit (indicator)

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 is er een nieuwe bedrijventerreinenprognose opgesteld. Terugkijken is de conclusie dat sinds de vorige prognose (2019) de vraag naar bedrijventerreinen flink is aangetrokken en uitgekomen op het hoge scenario. Tegelijkertijd is er niet tot nauwelijks nieuw aanbod op de Zeeuwse bedrijventerreinenmarkt gekomen. Op 1 januari 2023 was er nog 69 hectare netto uitgeefbaar bedrijventerrein. De nieuwe prognose laat tot 2032 een behoefte zien met een band breedte van 100 - 200 ha voor heel Zeeland, afhankelijk van een laag of hoog scenario. De vraag is het groots in De Bevelanden en Zeeuws Vlaanderen. De meeste vraag komt van mkb-bedrijven uit sectoren als handel, reparatie, installatie en bouw. Ook kleinschalige logistiek (tot drie hectare kavel), lichtere

vormen van productie (tot en met milieucategorie 3) en diverse dienstverleners vallen hieronder. Daarnaast zien we een aanzienlijke vraag vanuit grotere logistiek (> 3 hectare) en zwaardere (productie)activiteiten (milieucategorie 4 en hoger) in de provincie Zeeland.

In de regionale bedrijventerreinenprogramma's worden op regionaal en gemeentelijk niveau afspraken vastgelegd over de te ontwikkelen bedrijventerreinen, verduurzaming en herstructurering. De gemeenten wordt gevraagd om in 2024 de regionale bedrijventerreinprogramma's te actualiseren op basis van deze prognose. Zeeuws Vlaanderen heeft haar bedrijventerreinenprogramma al geactualiseerd.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal geconstateerde overtredingen bij bedrijven waarvoor de Provincie de milieuvergunning verleent.						
Het aantal uitgevoerde emissiemetingen lucht	43	46	45	-	15	11
Het aantal overtredingen van luchtvoorschriften	6	5	4	-	1	2
Aantal klachten overlast						
Aantal ingediende klachten	213	314	266	412	365	282
Aantal klachtsituaties	35	30	32	192	88	115
Aantal zwembaden	124	118	116	134	136	68
Aantal keren dat een overtreding is geconstateerd	20	38	24	18	12	26
Aantal zwemgelegenheden in oppervlaktewater	55	55	55	56	55	109
Aantal keren dat een overtreding is geconstateerd	1	1	1	1	-	1
Aantal woningen binnen geluidszones rond industrieterreinen waarvoor geldt dat, ook na saneringsmaatregelen, de geluidsbelasting van 60 dB(A) wordt overschreden is in 2018 verminderd ten opzichte van 2012.	12	12	12	12	12	12
Milieuhygiënische speedlocaties bodemverontreiniging zijn uiterlijk in 2020 gesaneerd of beheersbaar gemaakt.						
Aantal speedlocaties in uitvoering of nog op te pakken	5	5	5	4	1	6
Goede naleving bodemsanerings- en nazorgverplichtingen.						
Aantal saneringen in uitvoering	44	53	50	73	50	20
Aantal overtredingen	-	1	-	1	-	1
Aantal overnachtingen toeristische gasten***	12.714.000	13.107.000	13.653.000	10.928.000	13.111.000	
Aantal overnachtingen vaste gasten***	5.068.000	5.488.000	6.613.000	4.767.000	5.925.000	
Draagvlak voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners (Gemeten steun voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners)			70% Nulmeting	niet gemeten	niet gemeten	
Tevredenheid over beleving van Zeeland****	8,27	8,40	8,30	niet gemeten	8,20	

Doelindicatoren

Doel	Indicator	2020	2021	2022	2023	Streefwaarde 2024	Einddoel
Milieubelasting door uitstoot bedrijven waarvoor de Provincie de milieuvergunning verleent, is verminderd ten opzichte van 2006	Gemeten en berekende emissiegegevens	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006.	Nog niet bekend*)	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006.	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006.	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006.	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006.
Er wordt voldaan aan de wettelijke normen en grenswaarden voor een goede luchtkwaliteit	Gemeten immissiemetingen bij meetpunten Zierikzee en Philippine	Er wordt voldaan aan wettelijke normen.	Er wordt voldaan aan wettelijke normen.	Er wordt voldaan aan wettelijke normen.	Er wordt voldaan aan wettelijke normen.	Er wordt voldaan aan wettelijke normen.	Blijft voldoen aan gestelde normen
Toeristische bestedingen	De bestedingen gedaan door toeristen of ten behoeve van toeristen voor, tijdens en na de reis en het verblijf op de plaats van bestemming voor Zeeland	Niet bekend. Globale indicatie: bestedingen Nederlandse vakantiegangers circa 25% lager dan in 2019.	Nog niet bekend.	€ 1,85 mld.	Nog niet bekend.	€ 1,9 mld.	€ 1,9 mld.
Waterkwaliteit (oppervlaktewater) (Informatiehuis Water)	% van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit	-	-	-	0	0	100% (2027)
Waterkwaliteit (oppervlaktewater)	% van de waterlichamen met een goede toestand voor vissen	0	0	0	1	1	100% (2027)

Wat mag het kosten?

(Bedragen x € 1.000)

Doelstelling	Begroting 2023	Wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Restant
Lasten					
020101-Voorbereiding omgevingswet	182	202	384	289	95
020102-Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	1.436	124	1.560	1.411	149
020103-Milieu: goed woon- en werkklimaat	10.304	1.560	11.864	11.397	467
020104 Law Delta	-	527	527	27	500
020201-Water en bodem met kwaliteit	531	94	625	461	164
020202-Deltawateren	139	-	139	64	75
020301-Ruimtelijke kwaliteit: wonen	3.236	2.714	5.950	2.236	3.714
020303 Ruimt. kwal. versterken: Impuls bedrijventerreinen	1.113	-865	248	248	-
029999-Ambtelijke inzet	3.683	-1.207	2.476	2.508	-32
Totaal Lasten	20.624	3.149	23.773	18.642	5.132
Baten					
020101-Voorbereiding omgevingswet	24	-21	3	3	-
020102-Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	124	146	270	358	-88
020103-Milieu: goed woon- en werkklimaat	750	667	1.417	1.254	163
020104 Law Delta	-	-	-	-494	494
020201-Water en bodem met kwaliteit	184	54	238	219	19
020301-Ruimtelijke kwaliteit: wonen	-	300	300	176	124
Totaal Baten	1.082	1.146	2.228	1.515	712
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	19.542	2.003	21.545	17.127	4.420
Onttrekkingen					
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	3.642	4.077	7.719	7.719	-
Toevoegingen					
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	299	4.671	4.970	4.970	-
Mutaties reserves	-3.343	594	-2.749	-2.749	-
Resultaat na bestemming	16.199	2.597	18.796	14.378	4.420